

Міжнародна науково-методична конференція «Актуальні питання організації навчання іноземних студентів у європейському освітньому просторі», Тернопіль, 13-16 травня 2014 р.

надання освітніх послуг і як наслідок, підвищувати конкурентоспроможність вищої освіти України.

Література

1. Звіт ЮНЕСКО «Дайджест світової освіти 2011. Порівняння освітньої статистики по всьому світу» // <http://www.euroosvita.net>

2. Згуровський М. З. Болонський процес — структурна реформа вищої освіти на європейському просторі // <http://www.idn.polynet.lviv.ua>

3. Сагінова О. В. Інтернаціоналізація вищого образования как фактор конкурентоспособности // <http://www.marketologi.ru>

4. Гуляєва Н. М. Мобільність викладачів і студентів: проблеми та орієнтири // Матеріали VI щорічної міжнародної конференції «Розбудова менеджмент-освіти в Україні» (17–19 лютого 2005 року м. Дніпропетровськ). — К.: Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. — С. 76–81.

5. Карпенко М. М. Пріоритети розвитку вищої освіти в Україні в руслі загальноєвропейських тенденцій // <http://www.niurr.gov.ua>

УДК 316. 62/ 63. 00

Тетяна Вітенько

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМ ПОДВІЙНИХ ДИПЛОМІВ

Tetiana Viten'ko

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

ORGANIZATION AND IMPLEMENTATION OF DOUBLE DEGREE PROGRAMMES

Створення програм подвійних ступенів в Українських університетах, завдяки підтримці з боку європейського освітнього співтовариства, набуває все більшої актуальності. Спільні програми зустрічаються в безлічі предметних галузей, однак, найбільше поширення вони одержали в економіці, інженерній та бізнес-освіті, юриспруденції й менеджменті.

Два дипломи дають змогу випускнику в подальшому більш вільно здійснювати свою професійну діяльність майже в кожній із європейських країн, пред'являючи той диплом, який в даній країні має більшу вагу. В ідеалі цей процес міг би сприяти вирівнюванню значення дипломів кожної з цих країн, що складає суть так званого «Болонського процесу».

Існування різних моделей і типів програм свідчить про різноманіття підходів університетів до розуміння, дизайну і здійсненню програм подвійних дипломів. Партнерства перебувають на різних стадіях розвитку, володіють різними інституційними та фінансовими ресурсами. Разом з тим, програми

подвійних дипломів не є самоціллю, їх учасників об'єднує прагнення вирішити серйозні завдання, що стоять на порядку денному в сфері освіти

Водночас створення спільних програм супроводжується безліччю проблем і часто є наслідком непорівнянності вимог різних європейських освітніх структур. Серед цих проблем найбільш важливими є різна структура навчальних планів, фінансування навчання, забезпечення та контроль якості, недостатнє знання мови як студентами так і викладачами, синхронізація руху студентів в університетах різних країн. Як вирішити ці питання? Які шляхи можливо практично реалізувати? Розглянемо деякі з них.

Навчання у двох ВНЗ одночасно вимагає фактичної і формальної спорідненості навчальних планів і робочих програм, що не завжди так. В ідеалі частина навчання за програмою могла би бути пройденою в будь-якому з університетів партнерів за вибором студента. Водночас повний курс навчання повинен відповідати повному курсу в будь-якому з цих університетів. Таким чином, найбільш простим рішенням було б прийняття повністю однакових навчальних планів. Природний шлях для цього - зіставлення всіх програм, аналіз переваг і недоліків, спільна розробка на цій основі найкращої, що з'єднує переваги та виключає недоліки кожної. На жаль, основною перешкодою такого шляху є галузеві стандарти, затверджені на рівні міністерств, зокрема, переліки обов'язкових дисциплін, стандарти на кількість годин та їхній розподіл по семестрах, кількість лекційних годин, лабораторних робіт, практичних занять і самостійної роботи. Водночас можна реалізувати зміни у структурі необов'язкових дисциплін у бік їхньої відповідності обов'язковим дисциплінам університетів, з якими передбачається реалізація програми подвійних дипломів. Але, такий шлях прийнятний лише для зближення з одним конкретним університетом або, в кращому випадку, з університетами однієї країни.

Вкрай важливою для студентів є також фінансова складова програм подвійних дипломів і є визначальною при прийнятті рішення щодо участі в програмі подвійного диплому. Більшість студентів відзначають, що без отриманої стипендії вони навряд чи змогли б взяти в ній участь. Більше того, частина студентів зазначає, що через постійно зростаючу плату за навчання на програмах подвійних дипломів їм складно знайти гроші для оплати. Чим можна пояснити високу вартість таких програм? Насамперед це пов'язано з тим, що фінансові вкладення на створення програм партнерства великі. На підготовчому етапі - це, перш за все, витрати, пов'язані з великою кількістю необхідних відряджень, організацією переговорів, подоланням мовного бар'єру. Серйозні фінансові вкладення потрібні для створення необхідної інфраструктури спільного проекту. Частково вирішити ці питання можна шляхом збільшення партнерств та джерел фінансування, включаючи європейський і національний рівні (гранти і фонди), залученням до фінансування бізнесу, спрямуванням фінансової підтримки на програми "організованої мобільності", делегуванням прав фінансового управління керівникам спільних програм для забезпечення ефективного розвитку співробітництва.

Питання забезпечення та контролю якості навчання насамперед пов'язано зі структурою навчальних планів і програм курсів, кваліфікацією науково-

педагогічних працівників і забезпеченням їхньої вмотивованості до розвитку, удосконаленням методів викладання і підвищення рівня об'єктивності оцінювання, зворотними зв'язками між учасниками навчального процесу, активністю Університету в національних і міжнародних програмах підготовки фахівців з вищою освітою.

Світова практика засвідчує, що недостатнє знання іноземної мови студентами та викладачами, залученими в процес гальмує процес реалізації програм подвійних дипломів. Тому в університетах доводиться організовувати вивчення іноземних мов, оскільки, зазвичай, знання іноземної мови українськими партнерами виявляється недостатнім для професійного спілкування. Проблема вивчення мови частково може бути вирішена залученням студентів і науково педагогічних працівників до міжнародних програм стажування й практик, їхньою участю у волонтерських програмах, активізацією міжнародної мобільності шляхом взаємодії з агентствами DAAD, Campus France, CIMO, створенням змішаних груп.

Слід відзначити також суттєву різницю систем освіти в підходах до стандартів якості, ролі викладача, співвідношенню аудиторної та самостійної роботи студентів та слухачів, оцінювання результатів навчання. Існуючі відмінності насамперед полягають в тому, що Українська система вибудована за моделлю 4+1 або 4+1,5, а трирічні програми бакалаврату, що поширені в Європі, в Україні не визнаються, що практично унеможлиблює нострифікацію диплома випускника європейського університету, і ускладнює можливість здобуття освіти на рівні магістратури. При цьому не береться до уваги, що середня освіта в європейських країнах має тривалість в 12-13 років, а в Україні - 11 років. Поряд із тим, що українські студенти занадто навантажені аудиторними заняттями відносини студент-викладач в європейських університетах носить більш демократичний характер. Виникає проблема розуміння на професійному рівні. Як поєднати різні вимоги, прийняті в освітніх системах? Як пояснити викладачеві, що його оцінка - не основна в останній інстанції, що буде ще одна оцінка колег по кафедрі, а потім ще й зовнішня оцінка? Тому щоб вирішити питання щодо синхронізації руху студентів в університетах різних країн слід насамперед необхідно змінити на комунікаційному і організаційному рівнях загальне бачення навчального процесу, проводити модернізацію навчальних планів і програм, забезпечити сучасне матеріально-технічне оснащення лабораторій, розвивати дистанційну форму освіти, сприяти викладанню в Університеті декількома іноземними мовами.

Підсумуємо які ж основні аспекти для мотивації програм подвійних дипломів? Що є насамперед важливим для студентів? Насамперед в основі мотивації студентів до участі в програмах подвійних дипломів лежить, в першу чергу, прагнення до отримання нових знань, досвіду і можливість знайомства з іншою культурою. У своїх відгуках більшість з них ставлять на перше місце можливість отримання диплома престижного західного вузу одночасно з отриманням вищої професійної освіти на батьківщині, можливість проходження стажування на іноземних підприємствах під час або після

навчання, придбання досвіду проживання в іншій країні і вивчення іншої культури. Студенти відзначають і те, що в майбутньому зможуть пов'язати свої професійні плани з роботою в іноземній компанії. Для цього необхідні не просто професійні компетенції, а й наявність спільної мови, вміння правильно знаходити аргументи, працювати в групі, володіти професійною термінологією на іноземній мові. Не менш важливим фактором є переконаність, що випускників програми очікує гарантована зайнятість по закінченні програми. Студенти відзначають, що такий процес навчання змушує по-іншому ставитися до роботи, вчить самостійності.

Дуже важливо, що в багатьох випадках досвід навчання в європейському ВНЗ веде до переосмислення самої ідеї навчання. Студенти відзначають, що вони кардинально змінюються оскільки навчання вимагає напруженої роботи в бібліотеці, вимушені вчитися навіть ті, хто в Україні займався між справою. З'являється задоволення від роботи і приходить розуміння того, як краще спланувати власне професійне майбутнє. Як результат студенти, на їх власну думку, отримують абсолютно інший рівень володіння іноземною мовою, їхня самооцінка підвищується, вони приходять до розуміння і поваги інших точок зору, набувають нових друзів і контактів.

УДК 658.7

Павло Дудкін, Дмитро Дудкін

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Pavlo Dudkin, Dmytro Dudkin

Ternopil Ivan Puluja National Technical University, Ukraine

STUDENT ACADEMIC MOBILITY: PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Academic mobility of students, as a real opportunity to join the international education system, has emerged as the opportunity for Ukrainian students in mid-90s. At the same time many Ukrainian universities started to establish joint Ukrainian-European faculties. Students are practically accustomed to pass their exams in advance at home university and afterwards go to western universities for a fee-paid semester in most of the cases. After spending time abroad they have to take exams in subjects studied within the period of their absence at Ukrainian university according to an individual schedule.

Anyway, it is only an element of mobility, since the real mobility provides creating of curricula in partner universities, which are generally the same in terms of basic subjects and differ only by selective subjects.